

ПЛАСТИКА ТАНЦЮ ЯК ФОРМОТВОРЧИЙ ЧИННИК У ДИЗАЙНІ ТРЕНУВАЛЬНОГО ЖІНОЧОГО КОСТЮМА ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОЇ ПРОГРАМИ

Іван ІВАНІК – здобувач магістерського ступеня

кафедри мистецтва та дизайну костюма,

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

<https://orcid.org/0009-0007-4827-6355>

<https://doi.org/10.35619/ucpmk.51.1087>

79788281269ivan@gmail.com

Олена КОЛОСНІЧЕНКО – доктор мистецтвознавства, професор,

професор кафедри моди та стилю,

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

<https://orcid.org/0000-0001-5665-0131>

3212793@gmail.com

Розглянуто історико-культурні витоки та сучасні тенденції розвитку костюма для латиноамериканської програми бальних танців, увагу зосереджено на виявленні пластики танцю як чинника формоутворення та застосуванні художньо-композиційних принципів у створенні тренувального жіночого одягу. Проаналізовано ергономічні та естетичні вимоги до тренувальних костюмів, досліджено вплив рухових характеристик танцю на морфологію форми та конструктивні рішення. Представлено концепцію та розроблену авторську колекцію тренувального жіночого одягу, що поєднує функціональність, комфорт та художню виразність. Основні результати демонструють принципи адаптації сценічних образів до тренувального одягу зі збереженням стилістичної єдності та динамічної виразності форми.

Методологія дослідження обумовлена використанням аналітичного методу для вивчення історичних та сучасних тенденцій у розвитку дизайну костюма; морфологічного аналізу для систематизації ознак форми та декору; порівняльно-типологічного методу – для виявлення аналогій між сценічним та тренувальним одягом; емпіричні методи – для проведення анкетування та аналізу отриманих результатів для визначення цільової аудиторії, її потреб та можливих сценаріїв використання. Для розробки ескізів використано візуально-графічні методи. *Результати* проведеного дослідження окреслюють принципи формоутворення тренувального костюма для латиноамериканської програми на основі пластики руху, ергономічних вимог та художньо-композиційних особливостей автентичного стилю. Сформульовано підхід до адаптації сценічних рішень до тренувального контексту за рахунок стилізованого спрощення стильових маркерів образу латиноамериканської програми. *Наукова новизна* роботи полягає у формуванні комплексної моделі проектування тренувального костюма для латиноамериканської програми бальних танців, що поєднує актуальні стилістичні рішення з ергономічними параметрами та враховує функціональні вимоги.

Практичне значення отриманих результатів полягає у створенні авторської колекції тренувального одягу для виконання латиноамериканської програми бальних танців, що була представлена на XXV Міжнародному конкурсі молодих дизайнерів «Печерські Каштани» у номінації «Special».

Ключові слова: дизайн тренувального костюма, формоутворення одягу, латиноамериканська програма бальних танців, художньо-композиційні принципи, дизайн костюма, авторська колекція одягу.

Сучасний розвиток дизайн-практик у сфері костюма засвідчує глибинні зміни у взаємодії людини та одягу. Тренувальний одяг для латиноамериканської програми бальних танців поступово виходить за межі вузької сфери сценічного костюма та трансформується у багатофункціональний компонент, що поєднує елементи фізичної активності, емоційної експресії й соціальної комунікації в контексті естетики самовираження.

Актуальність дослідження зумовлена кількома чинниками. По-перше, відбувається інтенсивне розширення сегмента танцювального та спортивно-естетичного одягу, що відповідає глобальним lifestyle-трендам – athleisure, soft sportwear, body awareness та «тихій розкоші». По-друге, зростає попит на проектування костюмів, які одночасно відповідають високим художньо-виразним вимогам і критеріям ергономіки, довговічності та адаптивності. По-третє, існує потреба в систематизації морфологічних ознак костюма для латиноамериканських танців з позиції сучасного дизайну, що дозволяє сформувати комплексні принципи проектування тренувального одягу, що стилістично відповідає сценічним ансамблям.

Аналіз останніх публікацій. Проведений аналіз попередніх досліджень підтверджує значний вплив на сприйняття танцю глядачами та на цілісності формування художньої виразності виступу. Зокрема, сценічний костюм виступає важливим візуалізатором жанру і настрою танцю ще до початку виступу, оскільки має здатність впливати на ступінь формування емоційного ефекту залежно від узгодженості з хореографією та ритмікою. С. Roberts [1] зазначено, що колір, фактура тканини та конструктивні лінії костюма формують художній образ та впливають на сприйняття технічної майстерності виконавця.

У статті «Creating and artistic image in ballroom dance» [2] розкрито компонентну структуру сценічного образу, де костюм взаємодіє з музичним супроводом, світловим оформленням і хореографічною композицією. Такий підхід розширює традиційне уявлення про костюм як окремий елемент і переводить його в площину комплексного художнього рішення.

У наукових роботах також присутній комплексний аналіз костюмів для виконання латиноамериканської програми бальних танців з точки зору сприйняття глядачами та естетичної оцінки. Зокрема, в роботі Mecheva G. та ін. [3], досліджується взаємодія форми сукні та її кольору в контексті вподобань глядачів. Авторами розроблено декілька варіантів дизайн-проектів танцювальних суконь та проведено опитування споживачів, у результаті якого виявлено, що силуетне і кольорове рішення суттєво впливає на привабливість ансамблю.

Розвиток сучасних технологій сприяє розробці спеціальних тканин і фурнітури, що покращують тактильні та експлуатаційні властивості сценічного одягу. Корейські вчені Jun, Jang & Koo [4], запропонували концепцію танцювального костюма з ефектом cool-touch – використання спеціальних охолоджувальних тканин для покращення теплового комфорту танцівника [5]. Це особливо актуально для латиноамериканської програми, що характеризується високою інтенсивністю рухів і спрямовано на підвищення ергономічності без створення негативного впливу на формування естетики образу.

Дослідниця McMains J. [6] наголошує, що в рамках Latin Dance Sport, костюм є не лише візуальним атрибутом, а й засобом закріплення ідентичності танцю в конкретному середовищі. Авторка проводить розмежування між сценічним та соціальним виконанням, демонструючи, що вимоги до костюма в цих форматах різко відрізняються. Це спостереження є важливим для розуміння причин розбіжності між сценічними тренувальним одягом [6].

У змагальному танцювальному середовищі навіть склалися певні стереотипи ідеального образу виконавця латиноамериканської програми. Як зазначають дослідники Bostanci Ege, G., & Omuris, E. [7], на турнірах існує помітний акцент на створенні так званого «Latin vibe», що формується за допомогою костюмів, макіяжу і зачісок, також типовим є використання автозасмаги та бронзерів для акцентування екзотичного образу. Костюми для латиноамериканських танців нерідко включають елементи, які умовно можна віднести до латиноамериканського стилю – анімалістичні принти квіткові елементи, насичені тропічні кольори, широке використання декоративних рюшів, воланів та оборок імітують враження від традиційного народного вбрання Карибського регіону.

Іваник І. та Колосніченко О. [8] проаналізували історичний вплив танцювального мистецтва на одяг, і, на основі цього, створили авторську колекцію сценічного танцювального одягу, що синтезує естетику історичного костюма з актуальними тенденціями і технологіями. Подібні творчі проекти демонструють перспективність міждисциплінарного підходу, коли знання з історії танцю та культури руху застосовуються в сучасному дизайні одягу для виступів.

Дизайн сценічного костюма ретельно розглянутий дослідниками в різних аспектах: типові характеристики, колірні рішення, декоративні матеріали тощо, які сформовано та стандартизовано у танцювальній практиці.

Слід зазначити, що більшість наукових досліджень зосереджені саме на сценічному танцювальному костюмі, а змістовні висновки засвідчують однаковість у думці, що специфіка латиноамериканського бального танцю вимагає особливого підходу до виразності сценічного костюма. При цьому, питання розробки тренувального одягу часто залишається поза фаховим дискурсом, хоча понад 85% танцювальної активності припадає саме на репетиційний процес формуючи психоемоційний стан виконавиці.

У літературі з танцювальної педагогіки та психології трапляються роботи, що побічно торкаються цієї теми, зосереджуючись переважно на впливі одягу на самопочуття виконавця. Авторами Tarasoff L. та ін. [9], доведено, що надто прилеглий тренувальний одяг може негативно впливати на психоемоційний стан виконавців, формувати відчуття невдоволення власним тілом та тривожність [10]. Хоча це дослідження стосується балетної майстерності, його висновки є індикативними і для бальних танців – одяг, в якому займається танцівник, впливає на його психологічний комфорт, рівень впевненості та розкутість рухів. Це цілком підтверджує гіпотезу, що через дизайн тренувального костюма можна створювати позитивний вплив на самоідентифікацію танцівника формуючи позитивний стан та сміливий латинський вайб.

Постановка завдання. Очевидна наукова проблема полягає у відсутності системних рекомендацій щодо проектування тренувального одягу, що забезпечуватиме стилістичну єдність зі сценічним костюмом одночасно відповідаючи функціонально-ергономічним вимогам танцю та може слугувати дієвим засобом підготовки виконавця до сценічного образу, поступово формуючи відповідний емоційний стан та пластику рухів.

Метою дослідження є розробка обґрунтованих дизайн-рішень жіночого тренувального одягу для

виконання латиноамериканської програми бальних танців з урахуванням специфіки пластики рухів, ергономічних параметрів та сучасних модних трендів.

Виклад основного матеріалу. Латиноамериканські танці виникли як синтез культур корінних народів, африканських та європейських колоністів. Здовго до колонізації на землях Латинської Америки існували багаті танцювальні традиції, пов'язані з ритуалами та духовними практиками місцевих цивілізацій, таких як інки та ацтеки [11]. Первинна функція цих танців була сакральною – вшанування богів та природи, відтворення міфічних сюжетів та зміцнення спільного духа народності. Всі рухи, що виконувались під час танцю, були похідними з життя народу та носили символічний характер; військові танці імітували ведення бою, ритуальні – виконувались задля забезпечення врожаю або відведення лиха.

Європейські колонізатори здійснили значний вплив на трансформацію танцювальної культури, вони поширили бальні традиції, зокрема конрданс, які на місцевому ґрунті поєдналися з африканськими ритмами. І вже в XVIII столітті в Латинській Америці, на основі конрдансу, виникли нові специфічні жанри – кубинська хабанера та рання румба, що походить від іспанського слова «контрданса» [12]. Переважно танцювальна культура формувалася під сильним іспанським та португальським впливом, проте африканська спадщина, що була привнесена работоргівлею, надала цим танцям особливої ритмічності та пластики. В результаті з'явився цілий спектр афро-латинських стилів – і в бразильській самбі, і в колумбійській кумбії, кубинському мамбо і румбі поєдналися європейські традиції з африканськими, а в болівійській діабладі [12] – ще й з індіанськими мотивами. На відміну від стриманих європейських танців, ці нові форми вирізнялися енергією, експресією та розкутістю рухів.

Саме це зумовило формування традиції яскравого костюма як частини танцювального дійства – від ритуальних масок і пір'я до святкових карнавальних образів і в подальшому відбулася трансформація народних танців Латинської Америки у сценічне мистецтво і спортивний танець.

Упродовж XIX – початку XX століття латиноамериканські танці поступово виходять за межі суто етнічних громад і стають частиною міської культури. Після здобуття незалежності країнами Латинської Америки (початок XIX ст.) ще більше посилювалося змішування культур [13].

У 1910-1930 роках Європу і Північну Америку захопила мода на «екзотичні» танці. Після шаленого успіху аргентинського танго, тріумф якого відбувся в Парижі та Нью-Йорку у 1910-х роках, настав час кубинської румби. Слово «gumba» увійшло до англійської мови вже на початку XX століття, а до 1935 року стало означати бальний танець [14]. У США у 1930 році відбувся перший конкурс румби в знаменитому залі Savoy в Гарлемі [15].

Ураховуючи все зазначене вище, можна стверджувати, що середина XX століття стала періодом інтенсивної глобалізації латиноамериканських танців, що перейшли з розряду етнічних та соціальних танців до категорії світських салонних розваг і концертних номерів. Саме в той час відбувалася важлива трансформація функції латиноамериканських танців – від ритуальної до естетично-розважальної. Латиноамериканські танці просочувалися у всі сфери мистецтва – їх виконували на естраді, у кіно (в Голівуді зіркою стала Кармен Міранда з її самбо), на конкурсах краси тощо.

У 1950-х роках латиноамериканські танці офіційно входять до програми змагань. У той період британські танцювальні організації стандартизують техніку та фігури, що уможливило уніфікацію навчання та суддівства на конкурсах [16]. Значний внесок у це зробило подружжя П'єр Зурхер-Марголе та Дорі Лавель – відомі тренери, які ще в 1940-х роках досліджували кубинські танці та після їхньої поїздки на Кубу в 1947 році багато рухів було адаптовано до вимог бальної зали [17]. Результатом так званих «gumba wars» стало узгодження основної техніки для румби – утвердивши версію мамбоподібного кроку, який нині становить основу міжнародної румби. До кінця 1950-х років у Лондоні остаточно сформовано окрему Латиноамериканську програму бальних танців. Перші змагання нового формату відбулися 1953 року в рамках British Championship – визначено чемпіонат із п'яти латиноамериканських танців серед професіоналів [16]. У 1959 році програму латини вперше винесли на престижний фестиваль у Блекпулі (Blackpool Dance Festival). Перший чемпіонат світу з латиноамериканських танців пройшов 22 травня 1960 р. у Берліні, що ознаменувало визнання латиноамериканських танців рівноправною категорією бального спорту нарівні з європейською (стандартною) програмою. Латиноамериканська програма включає п'ять танців, що зберігаються незмінними до сьогодні, а послідовність їх виконання на турнірах така – самба, ча-ча-ча, румба, пасодобль, джайв.

Паралельно з технікою еволюціонував і сценічний образ, особливо костюм. Якщо в ранніх 1950-х роках латинські танці на конкурсах виконували у вбранні, майже не відмінному від стандартного (жінки у довгих бальних сукнях, чоловіки у фраках), то вже наприкінці десятиліття стали з'являтися відмінності [18]. Приблизно з 1995 року пари почали використовувати для ча-ча-ча, румби та самби сукні більш відкриті, з екзотичним декором – бахромою, яскравими принтами – тоді як до вальсу лишали класичні стримані сукні. Силует лишився подібним (пишна спідниця до

циколоток, приталений ліф), але декор відрізнявся – на латинські сукні приєднували волани або робили розрізи, що демонстрували ногу.

Зламним став 1970 рік – під впливом моди диско і загальної сексуальної революції латинські костюми різко скоротилися і набули смішливих форм. До 1970-х років латинські сукні стали короткими і набагато різноманітнішими за стилем. Цей тренд зберігся й дотепер. Натомість європейські стандартні сукні залишаються довгими, з широким подолом, що плавно майорить при русі. Відтепер контраст між двома програмами візуально став очевидним – латина асоціюється з оголеними ногами, яскравими барвами і блиском, тоді як стандарт – з елегантними бальними сукнями до підлоги.

Наприкінці 1970–початку 1980-х років формуються основні сучасні принципи костюма для змагань з латини. Його характерними рисами виступають:

- максимально відкрита і коротка сукня, найчастіше з асиметричним кроєм, одне плече оголене, глибокий розріз на стегні. Це обумовлено як естетичними аспектами сексуального підтексту танців, так і ергономічними аспектами – костюм має не заважати складним, ритмічним, інтенсивним рухам і не плутатися між ногами [19].

- популярності набули спідниці з бахромою та рядами воланів, що підсилюють візуальний ефект від рухів стегон і швидких поворотів. «Коротка спідниця з пір'ям чи бахромою – життєво необхідна для танцівниці самби, щоб підкреслити роботу стегон» [20].

- сучасні костюми для латиноамериканських танців рясно оздоблені кристалами Swarovski, блискучими паетками, пір'ям по низу спідниці. При цьому колірна гама надзвичайно різноманітна – від анімалістичних принтів до неонових кольорів. Головне уникати блідих, брудних кольорів, оскільки під час виступу, на паркеті, образ повинен привертати увагу суддів.

До 1990-х років склалися всі ключові компоненти сучасного змагального стилю латиноамериканської програми: технічна база (уніфіковані фігури і критерії суддівства), яскравий сценічний імідж та відповідна костюмографія. Латиноамериканські танці остаточно утвердилися як частина спортивного бального танцю з власною аудиторією, чемпіонатами світу, професійними школами тощо. Тепер латиноамериканська програма існує як соціальний танець, сценічне шоу та спортивна конкуренція. В усіх формах костюм залишається важливим стилеутворюючим та образотворюючим елементом, що поєднує в собі культурний бекграунд та створює максимально виразну образність виконавця, акцентуючи увагу на традиційній пластиці та індивідуальності.

Для виявлення впливу характеру танцювальних рухів на дизайн костюма нами проаналізовано специфіку виконання п'яти стандартних танців латиноамериканської програми та її відображення у конструктивно-декоративних рішеннях сценічного костюма. На основі дослідження витоків і еволюції цих танців визначено, як саме пластика руху окреслює вимоги до форми костюма. Зокрема нами досліджено вплив характеру рухів на конструктивно-декоративні вирішення костюма (табл. 1). В представленій таблиці узагальнено типовий взаємозв'язок між пластикою кожного танцю латиноамериканської «п'ятірки» і елементами костюма до кожного з них.

Таблиця 1

Вплив характеру руху на конструктивно-декоративне вирішення костюма

Танець	Характер рухів (пластика)	Конструктивно-декоративні вимоги до костюма
Самба	Пружні кроки із сильним відштовхуванням за рахунок виконання рухів стегнами. Висока енергія, ритмічні імпульси.	Коротка приталена спідниця з бахромою або пір'ям. Жорсткий бікіні топ із міцних матеріалів. Багато декоративних елементів.
Ча-ча-ча	Ритмічний крок, виразна робота стегнами і грудною клітиною в помірному темпі.	Асиметричні силуети. Спідниця з динамічною пружною фалдою. Оголені плечі та руки.
Румба	Повільні хвилеподібні рухи стегнами і корпусом. Виразна робота рук у плавних дугових рухах. Основний акцент на чуттєвості.	Плавний прилеглий силует, спідниця середньої довжини з високими бічними розрізами. Корсетний топ і рукава. Імітація шлейфу та драпірування.
Пасодобль	Різкі драматичні сталі рухи, імітація кориди. Укорочені стрибкові рухи.	Чіткий конструкційний крій довга спідниця плащ з домінуючими декоративними елементами (образ фламенко).

Джайв	Швидкі підстрибування, багато обертів. Енергійна зміна площини руху.	Коротка спідниця або сукня з об'ємною бахромою. Щільний топ без рукавів. Яскраві контрастні кольори.
--------------	--	--

Як впливає з таблиці 1, костюм для повної латиноамериканської програми має одночасно задовольняти вимоги зручності рухів та створювати виразний, ефектний цілісний образ, адаптований до п'яти різних танців. Саме тому костюм має забезпечувати повну свободу рухів у максимальній амплітуді – від стрибків і швидкісних шасе до пластичних хвиль корпусу та знаменитого «кубинського» руху стегон. Конструкція сукні має відповідати вимогам комфортності та ергономічності. Такі динамічні декоративні елементи як бахрама, шлейфи та різноманітні накидки відіграють важливу роль у підтримці музичної ритміки та підсиленні динамічного враження створюючи візуальну вібрацію та посилюючи художню виразність виступу. Для забезпечення більшої універсальності сценічного костюма можливе використання модульного підходу за рахунок трансформативного розширення базової сукні через використання знімних елементів декору. Таким чином уніфікована основа костюма дозволяє розширювати варіативність образів – від карнавальної самби до романтичної румби чи драматичного пасодобля. Застосування такого підходу підкреслює основний принцип формування сценічного костюма під впливом пластики танцю та візуального підсилення єдності художнього образу.

Специфіка тренувального костюма обумовлена щоденним використанням під час тривалих репетицій, тому на перший план у ньому виходять ергономічні вимоги – зручність, безпечність використання, забезпечення свободи рухів та тривалого терміну експлуатації. Компріміси на користь декоративності за рахунок зниження функціональної обумовленості є неприпустимими та шкідливими. На відміну від сценічного костюма, де часто присутні каркасні елементи, важкі нашарування та делікатний декор, тренувальний одяг має бути простішим за силуетом, повторювати контури тіла та забезпечувати максимальний комфорт одночасно зберігаючи художню виразність при розробці композиційних рішень.

Головні відмінності між сценічним та тренувальним костюмом узагальнено в таблиці 2. Як можна побачити, сценічний костюм орієнтовано на максимальну виразність, в той час як тренувальний – на утилітарність, комфорт і спрощеність форми без втрати базової стилістики.

Таблиця 2

Композиційні характеристики сценічного та тренувального костюма

Критерій	Сценічний костюм	Тренувальний костюм
Силует	Прилеглий, виразний, складний, асиметричний.	Прилеглий, ергономічний, зазвичай симетричний.
Пропорції	Акцентовані, підкреслена лінія талії, гіперболізація форм для досягнення сценічного ефекту.	Природні пропорції, збалансовані довжини.
Колір	Яскрава насичена кольорова гама, контрастні, чисті кольори	Переважно нейтральні тони та гармонізована кольорова гама, візуальна стриманість.
Декор	Активний. Стрази, пастки, бахрама, аплікації, об'ємні акценти.	Стриманий. Принт, логотип, контрастні вставки.
Матеріал і фактура	Блискучі текстурні тканини, багатошаровість, рельєфність.	Матова або помірно блискуча тканина.
Візуальні акценти	Чіткі композиційні домінанти – оформлення декольте, лінія талії, стегна. Кольоровий і рельєфний контраст.	Можливі легкі акценти без зайвого об'єму
Ритм	Декоративний ритм через повторювані елементи.	Помірне використання ритму.
Відкритість тіла	Максимально відкритий, досягнення ефекту оголеності через застосування спеціальних тканин	Помірно відкритий

Комфорт	Можливо наявність виразних гіперболізованих елементів, призначений для виступів і не передбачає довгого носіння	Максимальний комфорт, адаптований до тривалого носіння.
Універсальність	Видовищність, низька зносостійкість, не передбачено прання.	Універсальність, трансформативність висока зносостійкість, підходить для щоденного використання

Тренувальний процес вимагає вражаючого прослідковування положення тіла, лінії рук та ніг, пластики корпусу тощо. Саме тренувальний костюм повинен найчіткіше відображувати візуалізацію тіла уникаючи «спотворення/деформації» зайвими громіздкими деталями. Найчастіше перевага віддається простому лаконічному крою та мінімальній кількості декору. Тобто постає завдання в адаптації декоративних елементів, що дозволить зберегти виразність образу без зниження функціональності. У тренувальному костюмі широко застосовують прийом площинної трансформації об'ємних елементів декору в площинні рішення, заміщуючи пришивні та багат шарові елементи на принтовані та фактурні рішення матеріалу. Такий прийом дозволяє зберегти змістовні акценти витримуючи семантику образу танцю та підвищуючи легкість догляду та безпечність під час тренувань.

На основі проведеного аналізу композиційних рішень сценічного та тренувального костюма, можна зробити висновок, що адаптація сценічного образу до тренувального контексту полягає у спрощенні форми з одночасним збереженням основних естетичних візуальних маркерів образу. Рациональним є виділення мінімальної необхідної кількості образних елементів, що створюють впізнаваний «латиноамериканський вайб», решта ж можуть бути усунені без втрати виразності. Сталими елементами образності можна вважати силуетні рішення, що характеризується типовою прилеглою формою костюма з асиметричним оформленням низу, колірна гама з контрастним поєднанням чорного та акцентних кольорів (принтів), ритмічно розташовані декоративні елементи – декілька рядів бахроми або інший активний елемент, що ритмічно повторюється в образі. Таким чином можна сформулювати головний дизайн-принцип формування тренувального костюма для виконання латиноамериканської програми, як збалансована композиційна активність та врівноваженість всіх елементів костюма. Втримання балансу між лаконічними зонами та виразними акцентами забезпечать врівноваженість образу, а знімні трансформаційні елементи дозволять регулювати ступінь виразності костюма в залежності від контексту використання. Такий підхід відповідає сучасним принципам адаптивного дизайну, одночасно підвищуючи варіативність тренувального костюма.

На основі проведеного дослідження сформовано концепцію авторської колекції жіночих тренувальних костюмів для виконання латиноамериканської програми бальних танців – інтеграція функціональності тренувального одягу з високою естетикою сценічного образу. Концепція відображає актуальні стилістичні тенденції, виявлені під час виконання передпроектного етапу дослідження, а також враховує потреби цільової аудиторії – активних жінок 18-45 років, що прагнуть поєднувати спортивну форму, індивідуальність та сценічну виразність. Головною метою є створення цілісних образів, що можуть трансформуватися зі сценічного в тренувальний контекст без втрати художньої виразності і композиційної єдності з одночасним збереженням комфорту та функціональності.

Кожен образ колекції спроектовано у відповідності до тренувальних вимог і відображення естетики латинської програми. Ергономічна складова досягається за рахунок добору оптимальних характеристик крою – поєднання довжин, що забезпечують свободу руху, опціональне додавання розрізів та вирізів, використання еластичних матеріалів для вільної і, одночасно, надійної фіксації на фігурі. Художня складова забезпечується акцентуванням виразності рухів за допомогою декору і фактур, що візуально повторюють ритміку рухів виконавиці, підсилюючи відчуття динаміки. Пропорційний устрій плечової та поясної частин костюма збалансовано так, щоб підкреслювати візуальну пластику та витонченість фігури. Наявні асиметричні вирізи та розрізи розміщено таким чином, щоб створювати динамічний ритм під час виконання пластичних рухів плечового та стегнового поясів з акцентом на лінії талії.

Стилістична єдність колекції витримується за рахунок використання спільних композиційних прийомів – переважає подібний прилеглий силует плечового поясу костюма, що акцентується комбінацією з асиметричними розширеннями до низу виробу в поєднанні із чергуванням контрастних фактур та рухомих декоративних елементів. На рисунку 1 представлено мудборд колекції, що візуально об'єднує основні образні референси асоційовані із латиноамериканськими танцями. На рис. 2 представлено розроблену авторську колекцію тренувальних костюмів для латиноамериканської програми бальних танців.



Рис. 1.
Мудборд колекції



Рис. 2. Авторська колекція тренувальних костюмів для
латиноамериканської програми бальних танців

У колекції чорний колір обрано за основу внутрішнього шару комплектів в комбінації із акцентними леопардовими принтами, що застосовано для створення спідниць та накидок. Зокрема використано глибокі насичені відтінки коричнево-бежевої гама в комбінації з анімалістичним леопардовим принтом, що додає образам експресії та підтримує асоціативний зв'язок з пристрастю танцю. Обмежена палітра кольорів дозволяє зберегти композиційну єдність і одночасно уникнути перевантаження образів. Матеріали обрано еластичні, з високою здатністю відновлення форми, більш цупкі для внутрішнього шару та більш легкі для зовнішнього, що одночасно забезпечує комфорт та образну легкість. У виконанні в матеріалі колекції з п'яти образів витримані в єдиній концепції та стилістичному рішенні за рахунок означених композиційних прийомів.

Таким чином, нами представлено практичну реалізацію принципу формоутворення тренувального костюма через пластику танцю, де базові форми збагачуються адаптованими до функціональної обумовленості композиційними акцентами та зберігають єдність функціональної та естетичної складової образу.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що пластика танцю є визначальним чинником у формоутворенні костюма для латиноамериканської програми. Сценічні костюми історично розвивалися під впливом характеру рухів кожного танцю, набуваючи специфічних силуетних та декоративних рис, що підкреслюють динаміку й образність. Тренувальний одяг, не зважаючи на базову утилітарну функцію, має невикористаний потенціал з точки зору художньо-композиційної адаптації. Обґрунтовано необхідність проєктування тренувальних костюмів, що забезпечують стилістичну єдність зі сценічними вбраннями та позитивно впливають на емоційну залученість та проявленість виконавця під час довготривалих тренувань. Розроблено комплекс рекомендацій щодо адаптації сценічних композиційних прийомів до тренувального одягу – спрощення силуету при збереженні ключових акцентів, заміщення об'ємного декору площинним, використання еластичних зносостійких матеріалів, стримана кольорова гама, можливість додавання знімних акцентів. Практичним результатом роботи стала авторська колекція тренувального одягу, розроблена на основі дотримання всіх означених принципів формоутворення. В результаті сформовано комплексний підхід до дизайну тренувального костюма, що враховує пластику рухів як чинник формоутворення і забезпечує композиційну єдність зі сценічними образами. Отримані результати дослідження можуть бути використані в подальших розробках спеціалізованого танцювального одягу, сприятимуть підвищенню ефективності тренувального процесу та розширенню художньо-виразних характеристик в дизайні костюма.

Список використаної літератури

1. Roberts C. O. The Influence of Costumes on the Perception of Dance: Review [Електронний ресурс]. *International Academic Applied Research Journal*. 2019. Vol. 5, № 1. P. 58–63. Режим доступу: <https://surl.li/szaeke>. – Дата звернення: 12.12.2024.
2. Keba M. Y. Creating an Artistic Image in Sports Ballroom Dance [Електронний ресурс]. *Culture of Ukraine*. 2020. № 68. Режим доступу: <https://doi.org/10.31516/2410-5325.068.16>. (дата звернення: 13.01.2025).
3. Mecheva G., et al. Exploring the relationship between color and form in the design of women's Latin dance costumes [Електронний ресурс]. *Koža & obuća*. 2024. Vol. 72. № 4. P. 7–11. Режим доступу: <https://doi.org/10.34187/ko.72.4.2>. (дата звернення: 03.01.2025).
4. Jun M.-H., Jang, J.-A., & Koo Y.-S. A Study on the Development of Dance Sportswear with Cool-touch Function [Електронний ресурс]. *Fashion & Textile Research Journal*. 2020. Vol. 22, № 1. P. 66–75. Режим доступу: <https://doi.org/10.5805/sfti.2020.22.1.66>. (дата звернення: 12.12.2024).
5. Qian J., et al. Effect of weave structure and yarn fineness on the coolness and thermal-wet comfort properties of woven fabric [Електронний ресурс]. *Textile Research Journal*. 2022. P. 004051752210958. Режим доступу: <https://doi.org/10.1177/00405175221095891>. (дата звернення: 13.12.2024).

6. McMains J. Dancing Latin/Latin Dancing: Salsa and DanceSport [Електронний ресурс]. *Ballroom, Boogie, Shimmy Sham, Shake: A Social and Popular Dance Reader*. Urbana and Chicago, 2008. P. 302–322. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/299507159_Dancing_LatinLatin_Dancing_Salsa_and_DanceSport. (дата звернення: 01.12.2024).
7. Bostanci E. G., & Omuris, E. Latin dance: a socio-cultural exploration of body and dance [Електронний ресурс]. *Journal for the Interdisciplinary Art and Education*. 2024. Vol. 5, № 3. P. 175–183. Режим доступу: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13765651>. (дата звернення: 03.01.2025).
8. Іваник І., Колосніченко О. Візуальні прояви мистецтва танцю у дизайні жіночого одягу. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 2024 р. Київ: КНУТД, 2024. С. 295–298.
9. Tarasoff L., Ferguson L., & Kowalski K. Self-Compassion: A Potential Buffer in an Evaluative Dance Environment [Електронний ресурс]. *USURJ: University of Saskatchewan Undergraduate Research Journal*. 2017. Vol. 3, № 1. Режим доступу: <https://doi.org/10.32396/usurj.v3i1.130>. (дата звернення: 12.12.2024).
10. Price B. R., & Pettijohn T. F. The effect of ballet dance attire on body and self-perceptions of female dancers [Електронний ресурс]. *Social Behavior and Personality: an international journal*. 2006. Vol. 34. № 8. P. 991–998. Режим доступу: <https://doi.org/10.2224/sbp.2006.34.8.991>. (дата звернення: 12.12.2024).
11. Cashion S. V. Latin American dance | History, Styles, & Facts [Електронний ресурс]. *Encyclopedia Britannica*. Режим доступу: <https://www.britannica.com/art/Latin-American-dance>. (дата звернення: 11.12.2024).
12. Учасники проєктів Вікімедіа. Латиноамериканські танці. *Вікіпедія* [Електронний ресурс]. *Вікіпедія*. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Латиноамериканські_танці. Дата звернення: 12.12.2024.
13. What is Latin. *STSV Swiss Dance Sport Federation*. URL: dancesport.ch/en/lateintaenze/ (date of access: 12.12.2024).
14. Contributors to Wikimedia projects. Rumba – Wikipedia. *Wikipedia, the free encyclopedia*. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Rumba> (date of access: 12.12.2024).
15. Терешенко Н. В. *Історія та методика бального танцю*: навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Хореографія» закладів вищої освіти. 2-е вид., переробл. та доп. Херсон. 2022. 220 с.
16. Contributors to Wikimedia projects. International Latin American Dance Champions - Wikipedia. *Wikipedia, the free encyclopedia*. URL: en.wikipedia.org/wiki/International_Latin_American_Dance_Champions (date of access: 12.12.2024).
17. Rumba: The contentious history of the dance of love - Delta.Dance. *Delta.Dance. Empowering ballroom dancing in Delta/Surrey*. URL: <https://delta.dance/2016/07/contentious-history-of-the-dance-of-love/> (date of access: 12.12.2024).
18. From the Sewing Room to the Ballroom, the Evolution of Ballroom Dance Costumes [Електронний ресурс]. *Scholar Commons*. Режим доступу: https://scholarcommons.sc.edu/senior_theses/69/. (дата звернення: 13.01.2025).
19. Вакуленко О. Костюм у бальній та сучасній хореографії. *Культура і сучасність*: альм. Київ, 2010. С. 155–159.
20. Samba Dance Costume 101: understanding the basics. *CHARISMATICO.COM*. URL: <https://surl.li/lgaagq> (date of access: 14.12.2024).

References

1. Roberts C. O. The influence of costumes on the perception of dance: review. *International Academic Applied Research Journal*. 2019. Vol. 5, No. 1. P. 58–63. URL: <https://surl.li/szaeke> (date of access: 12.12.2024).
2. Keba M. Y. Creating an artistic image in sports ballroom dance. *Culture of Ukraine*. 2020. No. 68. URL: <https://doi.org/10.31516/2410-5325.068.16> (date of access: 13.01.2025).
3. Mecheva G., et al. Exploring the relationship between color and form in the design of women's Latin dance costumes. *Koža & obuća*. 2024. Vol. 72, No. 4. P. 7–11. URL: doi.org/10.34187/ko.72.4.2 (date of access: 03.01.2025).
4. Jun M.-H., Jang J.-A., Koo Y.-S. A study on the development of dance sportswear with cool-touch function. *Fashion & Textile Research Journal*. 2020. Vol. 22, No. 1. P. 66–75. URL: doi.org/10.5805/sfti.2020.22.1.66 (date of access: 12.12.2024).
5. Qian J., et al. Effect of weave structure and yarn fineness on the coolness and thermal-wet comfort properties of woven fabric. *Textile Research Journal*. 2022. P. 004051752210958. URL: doi.org/10.1177/00405175221095891 (date of access: 13.12.2024).
6. McMains J. Dancing Latin/Latin Dancing: Salsa and DanceSport. *Ballroom, Boogie, Shimmy Sham, Shake: A Social and Popular Dance Reader*. Urbana and Chicago, 2008. P. 302–322. URL: [researchgate.net/publication/299507159_Dancing_LatinLatin_Dancing_Salsa_and_DanceSport](https://www.researchgate.net/publication/299507159_Dancing_LatinLatin_Dancing_Salsa_and_DanceSport) (date of access: 01.12.2024).
7. Bostanci E. G., Omuris E. Latin dance: a socio-cultural exploration of body and dance. *Journal for the Interdisciplinary Art and Education*. 2024. Vol. 5, No. 3. P. 175–183. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13765651> (date of access: 03.01.2025).
8. Ivanyk I., Kolosnichenko O. Visual manifestations of the art of dance in the design of women's clothing. *Aktualni problemy suchasnoho dyzainu: materialy VI mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Kyiv, 2024). Kyiv: KNUITD, 2024. P. 295–298.
9. Tarasoff L., Ferguson L., Kowalski K. Self-compassion: a potential buffer in an evaluative dance environment. *USURJ: University of Saskatchewan Undergraduate Research Journal*. 2017. Vol. 3, No. 1. URL: <https://doi.org/10.32396/usurj.v3i1.130> (date of access: 12.12.2024).
10. Price B. R., Pettijohn T. F. The effect of ballet dance attire on body and self-perceptions of female dancers. *Social Behavior and Personality: an international journal*. 2006. Vol. 34, No. 8. P. 991–998. URL: <https://doi.org/10.2224/sbp.2006.34.8.991> (date of access: 12.12.2024).

11. Cashion S. V. Latin American dance | History, styles, & facts. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/art/Latin-American-dance> (date of access: 11.12.2024).
12. Uchasnyky proektiv Vikipedii. Latin American dances – *Wikipedia* (in Ukrainian). URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Латиноамериканські_танці (date of access: 12.12.2024).
13. What is Latin. *STSV Swiss Dance Sport Federation*. URL: dancesport.ch/en/lateintaenze/ (date of access: 12.12.2024).
14. Contributors to Wikimedia projects. Rumba – *Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia*. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Rumba> (date of access: 12.12.2024).
15. Tereshchenko N. V. *History and methodology of ballroom dance: a textbook for students majoring in Choreography in higher education institutions*. 2nd ed., revised and supplemented. Kherson, 2022. 220 p.
16. Contributors to Wikimedia projects. International Latin American Dance Champions – *Wikipedia, the free encyclopedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/International_Latin_American_Dance_Champions (date of access: 12.12.2024).
17. Rumba: The contentious history of the dance of love – *Delta.Dance*. *Delta.Dance – Empowering ballroom dancing in Delta/Surrey*. URL: delta.dance/2016/07/contentious-history-of-the-dance-of-love/ (date of access: 12.12.2024).
18. From the Sewing Room to the Ballroom, the evolution of ballroom dance costumes. *Scholar Commons*. URL: https://scholarcommons.sc.edu/senior_theses/69/ (date of access: 13.01.2025).
19. Vakulenko O. Costume in ballroom and modern choreography. *Kultura i suchasnist: almanakh*. Kyiv, 2010. P. 155–159.
20. Samba Dance Costume 101: understanding the basics. *CHARISMATICO.COM*. URL: <https://surl.li/lgaagq> (date of access: 14.12.2024).

UDC 7.05:7.072:793:7.012

DANCE PLASTICITY AS A FORM-SHAPING FACTOR IN THE DESIGN OF WOMEN'S TRAINING COSTUMES FOR THE LATIN AMERICAN PROGRAM

Ivan IVANYK – Master's degree candidate, Department of Art and Costume Design, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv

Olena KOLOSNIHENKO – Doctor of Arts, Professor, Professor of the Department of Fashion and Style, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv

The article examines the historical and cultural origins and contemporary trends in the development of costumes for Latin American ballroom dancing, focusing on the plasticity of dance as a factor in form creation and the application of artistic and compositional principles in the creation of women's training clothing. The ergonomic and aesthetic requirements for training costumes are analysed, and the influence of the movement characteristics of dance on the morphology of form and design solutions is investigated. The concept and the author's collection of women's training clothing, which combines functionality, comfort and artistic expressiveness, are presented. The main results demonstrate the principles of adapting stage images to training clothing while maintaining stylistic unity and dynamic expressiveness of form.

The aim of the study is to develop well-founded design solutions for women's training clothing for performing Latin American ballroom dancing programmes, taking into account the specifics of movement, ergonomic parameters and contemporary fashion trends.

The research methodology is based on the use of an analytical method to study historical and contemporary trends in costume design development; morphological analysis to systematise the characteristics of form and decoration; a comparative-typological method to identify analogies between stage and training clothing; empirical methods for conducting surveys and analysing the results obtained to determine the target audience, its needs and possible scenarios for use. Visual and graphic methods were used to develop sketches.

The results of the study outline the principles of training costume design for the Latin American programme based on the plasticity of movement, ergonomic requirements and the artistic and compositional features of the authentic style. An approach to adapting stage solutions to the training context has been formulated through the stylised simplification of the stylistic markers of the Latin American programme image.

The scientific novelty of the work lies in the formation of a comprehensive model for designing training costumes for Latin American ballroom dancing programmes, which combines current stylistic solutions with ergonomic parameters and takes into account functional requirements.

The practical significance of the results obtained lies in the creation of an author's collection of training clothing for performing the Latin American ballroom dance programme, which was presented at the XXV International Competition of Young Designers «Pecherski Kashtany» in the «Special» nomination.

Key words: training costume design, clothing shaping, Latin American ballroom dancing programme, artistic and compositional principles, costume design, author's clothingio.

Стаття отримана 25.01.2025

Стаття прийнята 1.03.2025

Стаття опублікована 22.12.2025